

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ, ЗДРАВНИ ГРИЖИ И СПОРТ“
КАТЕДРА „МЕДИКО-СОЦИАЛНИ НАУКИ“

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Виктория Бойкова Сотирова, ЮЗУ „Неофит Рилски“, гр. Благоевград
на дисертационен труд на тема „Прилагане политиките на Европейския съюз за ранно
детско образование и грижа в България”
автор Иванка Николова Шалапатова, докторант към катедра „Медико-социални науки”
на факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт”
на ЮЗУ „Неофит Рилски”, гр. Благоевград
за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” по докторска програма
„Организация и управление на социалните дейности”, по ПН 3.4. Социални дейности

Научен ръководител: проф. Васка Станчева-Попкостадинова, дм

Актуалност на проблема

Темата за грижата за „ранното детско образование“ проучена, разгледана и анализирана през призмата на реализираните в България политики на Европейския съюз е актуална и дисертационна. Значим като в теоретичен, така и в практически аспект е залегналият, основополагащ принцип в дисертационния труд, че прилагането на „глобални и национални политики“, реализирани в „услуги за деца под 3-годишна възраст и техните семейства“ са предпоставка както за „пълноценно когнитивно“ детско развитие, така и за „физически, социални и емоционални придобивки“, формиращи на база ефективно и ефикасно сътрудничество от една страна на родители и специалисти, а от друга на колаборацията между трите значими системи – образователна, здравна и социална. В представената тема, по недвусмислен начин, чрез обстойно теоретично и емпирично проучване се извежда и доказва необходимостта от „промяна на философията“ на функциониране на „публичните услуги за деца в ранна възраст“, свързана с „качеството на живот“ и „възможностите за пълноценно развитие в периода от раждането до 3-годишна възраст“.

Структура и обем

Дисертационният труд е в обем 206 страници съставен от: увод; три глави; изводи; препоръки; заключение; приноси; публикации на автора и участия в научни форуми; списък на използваната литература и приложения. Онагледен с три таблици и шейсет и две фигури. Представени са шест приложения. Литературната справка включва 199 заглавия на специализирана литература, от които 68 на кирилица и 131 на

латиница. В текста са отразени коректно цитирания на съвременни публикации по темата на дисертационния труд.

Актуалността и значимостта на темата се извежда и обосновава прецизно и аргументирано в уводната част.

В литературния обзор - първа глава, Иванка Шалапатова:

- хронологично и системно проследява, същността и влиянието на европейските и национални политики за образование и грижа в ранна детска възраст, явяващи се основа за успеха на дисертационният труд;
- демонстрира високо ниво на познание и интерпретация на законово-нормативната база в сферата на детската грижа и образование;
- структурира съставните части на дисертационния труд, разкривайки връзката и обусловеността от една страна на политиките, нормативната база и качеството на образование и грижа в ранна детска възраст, а от друга на мястото и ролята на родителите в „осигуряване на качеството в предлаганите форми“ на образование и грижа.

Във втора глава е представена методологията на проучването. Използваният инструментариум отговаря както на спецификата на: обекта - „професионалисти от самостоятелни детски ясли и яслени групи в детски градини в две общини в България, както и родителите на децата“ и предмета като същностна част на обекта - „участие на родителите в организирането и предоставянето на грижа и образование за деца на възраст до 3 години, които посещават самостоятелни детски ясли и яслени групи към детски градини в две общини в страната“, така и на: целта „да се установи ролята на родителите и детската ясла в прилагане политиките на Европейския съюз за образование и грижа в България “ и задачите на проучването и възможностите за тяхното провеждане.

За нуждите на своето проучване докторантката набира емпирични данни чрез качествени методи – „полуструктурирано интервю“ с национални и международни експерти, проведена „дискусия във фокус групи“ и „документален анализ“; количествени методи – „анкетно проучване“ със специалисти и родители, и статистически методи – „описателни числови характеристики, Хи-квадрат, коефициент на Крамер“ като получените емпирични данни са обработени със SPSS.

В трета глава, Иванка Шалапатова представя „документален анализ“ на законово-нормативни документи за 10 годишен период и задълбочен, детайлен емпиричен анализ на получените данни от проведени проучвания на приложените

европейски политики за образование и грижа в ранна детска възраст според професионалисти и родители, онагледен с 62 фигури.

Коректно представените и обстойно анализирани емпирични данни потвърждават изведените две работни хипотези: „политиките за участие на родителите в образование и грижа за деца до 3-годишна възраст не се прилагат ефективно в България“ и „участието на родителите в дейността на детските ясли в България е недостатъчно“ и отговарят на ясно формулираната и изведена изследователска цел, изпълнението на която се постига чрез пет задачи, тясно свързани с избраните и използваните методите за събиране на информация.

Получените резултати са с теоретичен и приложен характер и потвърждават изведената от авторката значимост на мястото и ролята на родителите в процеса на образование и грижа при децата от 0 до 3 години, спазвайки европейските политики и директиви. Те са в основата на структурираните девет стойностни теоретико-практически изводи, на чиято основа се предлагат седем важни за практиката препоръки.

Публикации, научни и научно-приложни приноси на докторанта

Иванка Шалапатова е представила във връзка с дисертационния труд 10 публикации и участия в научни форуми, от които 3 самостоятелни публикации в авторитетни научни, специализирани издания и 6 участия в научни конференции – 5 в съавторство и 1 самостоятелно. От научните доклади: три са постери; един е отпечатан в пълен текст и един с резюме в сборници на университетски издателства.

Дългогодишната изследователска работата на докторантката върху проблемите свързани с прилагането на европейските политики за ранно детско развитие и грижа в България ѝ дават основание да предложи седем приноса – три с научно-теоретичен характер и четири с практико-приложен характер, които приемам като значими и стойностни за теорията и практиката.

Извеждайки „необходимостта и насоките за въвеждане регламенти, свързани с участието и партньорството с родителите в работата на заведенията за деца в яслена възраст“, Иванка Шалапатова доказва значимостта на „родителското участие за цялостното развитие на децата в ранна възраст“ в проведеното „първото по рода си детайлно и систематизирано проучване на политиките на Европейския съюз за образование и грижа в детска възраст и тяхното прилагане в България“, на база „разработена“ и апробирана необходима за практиката авторска „концептуална рамка

на факторите, които влияят върху участието на родителите“ в „образованието и грижата за деца до 3-годишна възраст“.

Заклучение

„Прилагане политиките на Европейския съюз за ранно детско образование и грижа в България” е дисертационен труд, който разкрива еродираната личност на Иванка Шалапатова, посветила научните си интереси и търсения на ефективното приложение на европейските политики в работата на специалистите от здравната, образователна и социална системи и участието на родителите в процесите на образование и грижа в ранна детска възраст, обединявайки в едно научните й познания в процеса на аналитично структуриране на специализирана литература и законово-нормативни документи, и практически умения в подготовката, провеждането и анализирането на емпирично проучване. Научния свят отваря врати да посрещне практик с умения да систематизира, анализира, обобщава и извежда значими за теорията и практиката изводи и приноси моменти.

Считам, че дисертационният труд е носител на неоспорими и значими за теорията и практиката приноси и достойнства, което е предпоставка за положителна оценка и присъждане на ОНС „Доктор“.

Изложеното до тук дава основание с убеденост на предложена на членовете на научното жури да присъдят на Иванка Николова Шалапатова образователна и научна степен „Доктор” по докторска програма „Организация и управление на социалните дейности” в ПН 3.4. Социални дейности.

23.07.2020 г.
Благоевград

Изготвил становището:
доц. д-р Виктория Сотирова